

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in veča s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam po pošti, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Katol. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Itokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroska cesta št. 5, vstopnega naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petdveste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne-
zaprte reklamacije se pošiljajo pravočasno.

Kmet in vojaštvo.

Vse države se oborožujejo. Na drugi strani pa vendar skrbe, da se ohrani mir. Strah jih je velikih ran, ki jih vseka vsaka vojska ne samo premaganu, ampak tudi zmagovalcu. Kmet mora skrbeti, da je uprava vojaštva ali militarizma tudi v mirnih časih njemu v korist. Militarizem ga ne sme samo izsesavati, ampak mora mu tudi koristiti. Sicer smo za splošno razoroženje, vendar dokler druge države tega ne storijo, tudi Avstrija tega ne more. Medtem moramo skrbeti, da se omilijo vse ostrine, ki jih prizadeva militarizem kmetu, da obenem kmet to napravo tudi obrača kolikor mogoče sebi v korist.

Ostrine se morajo omiliti. Stara kmečka zahteva je, da se vojaška služba zniža od tri na dve leti. Vojaške orožne vaje naj ne ovirajo kmeta-vojača pri delu, in naj se njih število skrči.

Kako naj kmetu služi uprava vojaštva v korist? Da mu odkupuje prideleke. To je že tudi stara zahteva, ki se tamkaj izpolnjuje, kjer so se kmetje že združili v zadrage.

Nam pa plava danes druga korist pred očmi, ki bi jo lahko vlekli kmetje iz vojaštva. Ko se kmečki sinovi nahajajo pri vojakih, naj bi vojaška uprava vse storila, da ohrani pri njih ljubezen do kmečkega stanu in dela. To se da na dvojni način doseči.

Vojaška uprava hoče uvesti vojaške dopuste ob času najnujnejših gospodarskih del. Mi pozdravljamo to misel. Kmetje bodo dobili pomoč pri delu. Se več vredna bo ta upeljava zaradi tega, ker se ohrani stik kmečkih sinov-vojačkov z domačim delom in življenjem. Kmečki sinovi se pri vojakih ne bodo tako pogosto izneverili svojemu stanu.

Drugi način, ohraniti kmečke sinove za kmečki stan, da se uvede pri vojaštvu za kmečke sinove gospodarski pouk. Druge države nam v tem že prednačijo. Tak pouk je upeljan že v Italiji, v Belgiji in na Nemškem. Povsod se kaže najboljši uspeh: Kmečki sinovi napredujejo v gospodarskih vedah tudi pri vojaštvu in se z ljubeznijo vračajo po dosluženih letih na svoje domove. Na Nemškem se vrši tak pouk od januarja do aprila ob večerih po eno uro. Poučuje se o obdelovanju zemlje, o gnojenju, o rastlinstvu, o živinoreji. Pridjati bi se pri nas moralo tudi poučevanje o živinodržavstvu in zadržanju.

Seveda je ta pouk le bolj šolski, teoretičen. Vendar sin-vojač se mnogokaj nauči in zraven je v

mislih vedno pri svojem stanu. Toda tudi praktično bi se lahko marsikaj zgodilo, tudi v življenje kmečkega gibanja bi se lahko pogledalo. Koliko potujejo naši vojaki, a nihče jih nikjer ne opozori na razne oblike in prikazni v gospodarskem življenju istega kraja, skozi katerega potujejo. Niti tam, kjer so v vojašnicah, jih nihče ne seznani s kmečkimi ustanovami istega kraja ali okolice. Le majhen primer: Koliko fantov je že služilo v Mariboru, toda malo jih bo, ki so si ogledali vinarsko in sadjarsko šolo v najbližji mariborski okolici.

Vse beži dandanes iz kmetov v mesta in fabrike. Vojaštvo, za katerega mora krvaveči naš kmet, mora vse storiti, da tega bega ne bo pospeševalo, ampak po možnosti omejevalo. Pouk v gospodarstvu smatramo kot močno sredstvo za tako omejevanje. Naši poslanci Slovenske kmečke zveze naj tudi v tem oziru posežejo vmes na korist kmečkega stanu. Liberalci naj lažejo in psujejo, kmečki pristasi pa delajmo!

X.

Roblekovo glasovanje o uvozu tuje živine.

Zadnjo besedo o tem za našega kmeta pogubonosnem glasovanju hočemo spregovoriti. Liberalni listi hočejo še vedno z zavijanjem prikriti resnico in vsakega opsujejo z lažnikom, kdor spregovori o tej za liberalno stranko zelo neprijetni stvari. Na najnovejši zavijanje hočemo kraško odgovoriti.

Prav vse eno je, ali je Roblek glasoval za navaden predlog, s katerim se zahteva uvoz tuje živine, ali je glasoval za nujni predlog, s katerim se isto zahteva. Vse pisarjenje o tem razločku je prazno cepljenje dlake, slepomišljenje, kajti končni učinek bi bil in je v tem slučaju enako pogubonosni.

Ako bi socialdemokrati naravnost zahtevali le uvoz tuje živine, potem bi morda najbrže ta predlog propadel, ker bi tudi poslanci a la Roblek spregledali pravi namen in proti glasovali, če bi se ne ustrašili, da jim socialdemokrati pri novih volitvah ljubezen odpovedo.

Socialdemokrati so to uvideli in niso šli z glavo skozi zid, ampak „po ovinkih.“ Rekli so, da se gre za draginjo, da je temu treba nujno odpo-
moči, zmašili so v svoj nujni (ne navadni) predlog vse mogoče in nemogoče zahteve za odpravo dra-

ginje skupaj, s tem so pa lepo prikrili zahtevo, da se odpro meje za uvoz živine. Pravi kmečki poslanci so hitro spoznali pravo in edino nakano socialdemokratov ter so se z vso silo uprli zoper ta predlog in glasovali zoper njega, ne boječ se terorizma socialdemokratov.

Poslanci, katerim je resno zastopanje kmečkih koristi deveta briga ali se pa boje zameriti socialdemokratom radi volitev, ti so seveda glasovali za predlog, češ, saj s tem še ni nič pokvarjenega, ako se namreč sprejme nujnost predloga, potem se mora še enkrat razpravljati in glasovati o stvarnosti predloga.

Posledice tega glasovanja so se hitro pokazale. Pri pogajanju s Srbijo radi nove trgovske pogodbe se je vlada zbal socialdemokratov in njih večnih groženj ter je Srbiji dovolila uvoz klane živine in sicer 35.000 govedij in 70.000 prešičev na leto; vlada se je izrečno sklicevala na glasovanje posameznih kmečkih poslancev, češ, da celo ti ne nasprotujejo uvozu tuje živine!!!

To je resnica; pribijemo jo za vedno. Razsodni kmetje naj pa sami sodijo, ali ni poslanec g. Roblek sozakovil dovolitve uvoza tuje živine. Za kakšen predlog je glasoval, je vse eno; glasoval je pač za nujnost (!) predloga, v katerem se izrečno zahteva uvoz tuje živine. Naj liberalni listi še naprej dlako cepijo in zavijajo; ljudstvo si je že napravilo svojo sodbo o njih poslancih.

Edino dobro je, da je nova trgovska pogodba s Srbijo sklenjena le za eno leto in da mora drž. zbor drugo leto, prav za prav, koncem tega leta, skleniti novo pogodbo s Srbijo.

Politični ogled.

— Državni zbor bo nemara pričel svoja posvetovanja dne 17. marca ali kakor se glasiijo najnovejša vesti, še le dne 23. marca. Posebno Nemci silijo na to, da se kmalu skliče državni zbor. V proračunskem odseku bo prišlo ob tem času posvetovanje o pravosodstvu in o šolah na vrsto. Pri sedanjih razmerah imajo Slovani v odseku večino in za Nemce ni torej nobenega dvoma, kako bodo glasovanja v odseku izpadla. Za to pa potrebujejo državnega zbora, da bodo v njem zagnali krik, ako propadejo njihovi člani v proračunskem odseku. Ministrski

Podlistek.

Kmečki kralj Matija Gubec.

Iz hrvatskega Marko Krajac.

(Dalje.)

Množice so se zbirale krog Matija Gubea, ali on jih je miril, naj se ne prenačijo, ker bi lahko končalo vse nesrečno, naj počakajo, da poskusi še on. Če tudi to ne pomaga, tedaj pa se naj vzdigne kramp in pa motika za staro pravdo, za človeške pravice!

Gubec se napoti z Ilijo Gregoričem k župniku Babiču.

Duhovni naš oče, tako je začel, ljudstvo ne more več v tej bedi dalje živeti. Sami vidite, kake muke izmišlja za nas ta antikrist na Susjedu. Iskali smo pomoči že pri kralju, a pomoči ni. Gospoda pravijo, da mi kmetje nismo ljudje. Dokažemo jim, da ima tudi to teptano kmečko ljudstvo v sebi srce in da se mu ni zmanjkalo junaške krvi. Mera Tahovih hudobij je polna. Pride dan, ko se dvigne ves okraj proti Susjedu, ko se dvigne kmet, da reši svoje pošteno življenje!

Sinovi moji, odvrne jima stari župnik, vidim vaše bedo in vašo nadlogo in vsaka vaša bolečina je globoka rana za moje srce, a bodite le še potrpežljivi!

A kako dolgo še, častiti oče?, vzkipi Ilija. Tačova žitnice in ehrambe so polne, ljudstvo pa umira od lakote, rediti moramo njegove pse, mi pa gloda-

mo skorjo. Če ima kdo izmed nas še kaj sena, mora z njim krmiti gosposko živino in če Tahu orkne kako živinče, ga mora kmet plačati!

In da še jaz povem, začne Gubec, kaj se je pri nas zgodilo! Tahu se je pokvarilo tisoč veder vina. Po vsej okolici je dal razglasiti, da hoče razdeliti vino med kmete, vsakdo naj pride s posodo na Stubico. Vino se res razdeli, a zdaj zapove Tahu, da mora plačati vsakdo za vedro tega skvarjenega vina tri tolarje, ko pri nas navadno dobiš najboljšo vino za eden tolar. Prišli so Tahovi razbojniki in za vino odgnali živino, konje in drobnico, pri živem Bogu vse; kdor pa se je upiral, s tem pa marš na vislice! In mi naj služimo takemu rablju? Ne in stokrat ne! Tudi mi smo ljudje kakor gospoda, potomeci Adamovi; Adam pa je bil kmet, torej je naš stan starejši od gosposkega. Trpeli smo, molili smo, obupovali, ali molitve niso koristile! Prišli smo se pri kralju, pri banu, a Tahu nas vseeno še v enomer muči in obeša!

Vzdignili se bomo vsi naenkrat kakor grom in z železno roko iztrgamo temu krvosesu zversko srce iz prsi! Vse smo dobro premislili. Strašno bo, ali strašneje ne more biti ko je zdaj. Mi nismo razbojniki, poštenjaki smo, a Tahu nočemo služiti!

Pa naj se zruši nebo na nas!, doda Gregorič. Vse ljudstvo od Sotle do Krapine, pa tudi naši brati Slovenci, ki ječijo pod nemško gospodo, ne mislijo drugače!

Župnik jima začne praviti, kako je bil pri banu in pri škofu Draškoviču ter ju prosil, naj se zavzameta za ubogo ljudstvo. Oba sta obljubila, da bosta pisala kralju, pa tudi kmetje naj izberejo iz svoje srede dvojico, ki naj bi šla h kralju. Mogoče pa se še le poravna brez krvi!

Zaničljivo reče Gubec:

Daj dobri Bog, da bi se vse poravnalo brez krvi! Kako tudi jaz to želim! A srce mi pravi, da bo tekla kri in še mnogo, mnogo krvi! Naj bo po vaše, častiti oče! Izberemo si dva moža, pošljemo ju pred našega kralja, morebiti odtegne božja roka strašno nesrečo od našega tako zapuščenega, hrvaškega ljudstva.

Midva sama, kum Ilija, ne greva. Midva morava ostati doma in paziti na ljudstvo, da ne zbesni in si ne oskrune rok z nedolžno krvjo!

Pozno se poslovita moža od župnika, ki ju še pred odhodu blagoslovi, in odide poln skrbi v svojo sobo, da napiše pismo za kralja.

XVIII.

Jurkova Janica je znorela!

Jura Mogaiča še zmirom ni bilo iz turške sužnosti. Med tem časom pa se je zgodilo, z njegovo nevesto Janico nekaj strašnega!

Laziti je začel za njo Peter Bošnjak. Že parkrat ji je ponudil darila; a poštena deklica ga vsakokrat ostro in odločno odbije, češ, da srca nima na prodaj. Prisegla je zakon Juro Mogaiču, njegova bo ali pa nobenega, pa naj pridejo vsi angeli z nebes, je ne podkupijo.

Peter Bošnjak ji zagrozi za to grozno maščevanje.

Ko njen ujec Matija Gubec to zve, povabi njegova očeta Jurka, naj se najdalje v enem tednu preseli z Janico k njemu v Stubico, da bi bila deklica varna pred hudobnežem.

Preteklo je par dni. Janica je ravno stala na pragu domače hišice, ko pride mimo oskrbnik s Sus-

predsednik Beck hoče sicer nemški pasti uiti, toda šlo bo to zelo težko. Ako se snide sedaj državni zbor, imel bo na teden le dve seji, v prostih dneh bodo obravnavali v odsekih. Zborovanje bo trajalo neprenehoma do junija, potem pa se snidejo deželni zbori.

— V proračunskem odseku je v torek dne 10. marca govoril g. dr. Korošec o zahtevah kmečkega prebivalstva z ozirom na vojaštvo. Dveletna služba, dopust ob silnih gospodarskih opravkih itd. Posebno gorko se je potegaval za upeljavo kmečkega pouka pri vojaštvu ter obširno opisal, kako se v tem oziru postopa v drugih državah. Stavljal je tozadevno resolucijo. Glede polkovnega jezika je zahteval, da ga častniki spoštujejo in da se zares naučijo in posluhujejo jezika vojakov. Jezik se naj tudi plemenito goji in naj se ne pači s tujkami nasproti vojakom. Zandarmerija naj se rabi za javno varnost, ne pa za vladno politiko in za reči, za koje ni določena. Kako pridejo duhovniki, učitelji, zdravniki itd. do tega, da dajejo spričevala o njihovem političnem zadržanju. Pri aretiranjih naj postopa previdno in naj ne sili ljudi, da obstanejo svojo krivdo; to je stvar sodnije. Navaja slučaj Bratuša, v katerem je žandar šel dobil križec, da je cel narod za nekaj časa vsled njegovega ravnanja bil izpostavljen zasramovanju. Zandarmeriji se naj prepove, da se uradno umešuje v politiko, kakor se je to po nekod zgodilo pri zadnjih državnozborskih volitvah.

— Solska vprašanja bodo prišla v kakih 14 dneh v proračunskem odseku na dnevni red. Nemei se že pripravljajo prav pridno na bitko, ki se bo ob tej priliki brezdvomno razvila: zahtevajo, da se skladi državni zbor in na drugi strani se približujejo vse nemške stranke, da naredijo zvezo za obrambo narodnostne premoči. Na slovanski strani bi bili poklicani Poljaki in Čehi, da kot najštevilnejši ustvarijo protiorganizacijo. Toda Poljaki se za vseslovanke reči sploh premalo brigajo, in Čehi so jih začeli v tej slabi lastnosti posnemati. Če se ne bo v zadnjem času stvar obrnila na boljše, potem je slovanska večina v proračunskem odseku in v državnem zboru nezmožna, izrabljati svojo število in moč.

— Za rudarje! Rudarski pododsek državnega zbora je zboroval dne 10. t. m. Posvetovalo se je o rudarskem nadzorstvu in sklenilo, da se obdrži rudarsko nadzorstvo pri rudarskih uradih v sedanji obliki (predlog socialdemokratov, da se osnuje samostojno rudarsko nadzorstvo, a podrejeno političnim oblastim, tedaj brez zadostne lastne eksekutivne moči, se je odklonil), da se osobe pomnoži za toliko, da bodo mogoče premagovati vsaj šestkrat na leto, druge rudnike pa vsaj trikrat na leto temeljito nadzorovati, da se za usposobljenost zahteva vsaj dve ali triletna praksa (sedaj eno leto), da se obvezno upeljuje povsod lokalni delavski odbori, ki naj imenujejo rudarske nadzornike iz svoje srede, in se na ta način rudarjem samim da upliv na nadzorstvo, da se tem rudarskim zastopnikom zagotovi materialna in moralna neodvisnost od lastnikov rudnikov itd. Navzoči vladni zastopnik je izjavil, da ima vlada že pripravljen tozadevni zakonski načrt, katerega je treba z ozirom na današnje sklepe nekoliko premeniti, in da bodo sklepi rudarskega pododbora, oziroma pozneje socialpolitičnega odseka znatno olajšali stališče montanistične sekcije proti finančnemu ministrstvu. Prihodnja seja se vrši v torek dne 17. t. m. z dnevnim redom: ureditev izplačevanja mezde rudarjem. Rudarski pododsek sestoji iz poslancev dr. Licht, Zavanski, Cingr, Schoiswohl in dr. Benko-vič; slednji je kooptiran v zadnji plenarni seji socialpolitičnega odseka.

— Ozdravljenje deželnih financ. Vse dežele v

Avstriji so zadolžene, in med njimi naša Stajerska ni zadnja. Svojih dolgov ne morejo same plačati. Posebno hudo tarejo vse dežele stroški za šolo in učiteljstvo. Da se iznebijo dežele velikih dolgov, ki rabijo mnogo denarja tudi za obresti, v to svrhu so se vršila posvetovanja na Dunaju. Finančni minister hoče zvišati davek na žganje ter iz dohodkov plačati deželne dolge. Nam se to ne zdi pametno. To je samo nagrada za delanje dolgov. Neumna dežela, ki ne dela dolgov, saj država vse plača. Ampak deželne finance se morajo drugače in sicer za stalno popraviti. Mnogo bi bilo pomagano deželam, ako bi država prevzela 50 odstotkov za šolske potrebe. Slovenska kmečka zveza je po svojem predsedniku Roškarju stavila v državnem zboru že tozadevni predlog.

— Naše zahteve do železnic. Dne 5. t. m. je državni poslanec dr. Korošec v proračunskem odseku pri posvetovanju o železnicih še enkrat povzel besedo ter označil zahteve slovenskih dežel do železniških uprav. Govornik navaja želje kmečkega prebivalstva glede prevažanja živine. To prevažanje se razvija za današnje razmere mnogo prepočasno. Določila prometnega navodila se podpirajo to počasnost. V par. 65 se dovoljuje postajnim uradom 4 dni časa, predno so primorani prevzeti naznanjeno živino. Tudi rok za pošiljatev je po par. 47 mnogo predolgo nastavljen. Če pa že ta določila ostanejo, potem se naj železniškim uradom pove, da se smejo teh določil posluževati le v izrednih slučajih, nikdar pa, da bi nagajali občinstvu. Ker je že oglašen za besedo, izrazi tudi v imenu zastopnika iz Kranjske dr. Žitnika, željo tamošnjih konjerejcev, da se prevoz konj vrši po tarifu za težo in ne za prostor, ter da se zniža normalna tarifa teža za 1 konja, ki znaša sedaj 1400 kg. V imenu istega poslanca se obrača tudi do železniškega ministra, da upliva na južno železnico, naj oskrbi za prevažanje mleka posebne hladilne vozove. Iz Kranjskega se vsako leto izvozi okoli osem milijonov litrov mleka v Trst. Taki hladilni vozovi so potrebni tudi za uvoz rib v notranja mesta. V narodnem oziru se pritožuje zaradi razmer na državni železnici Celovec-Jesenice in pa Velenje-Celje. Navaja slučaje, da so uradniki žalili Slovence s psovko „windisch“ in se pritožuje zaradi ravnanja železniškega urada v Celovcu nasproti družbi sv. Mohorja, ki lani ni hotel sprejeti slovenskih vozniških listov. Na progi Velenje-Celje je vendar enkrat treba tudi slovenskih napisov, na cestah prečnice in čuvajnice.

— Goriška. V ožji volitvi za splošno skupino so zmagali liberalni kandidati, za katere so glasovali tudi socialdemokratje. To bodo lepi zastopniki kmetov, ki so zvezani z najhujšimi nasprotniki kmetov. Danes je ožja volitev v kmečki skupini.

— Na Hrvaškem je ban baron Rauch pri volitvah pogorel. Toda vedno se se ne ve, ali bo odstopil baron Rauch, ali pa bo zopet razpustil sabor in razpisal nove volitve. Neobhodno potrebno je, da si osigurajo Hrvatje drugo volilno pravico, katereba bi slonela na ljudstvu in ne na uradnikih, kakor sedanja. Potem naj pride Rauch ali Rakodčaj, nobeden ne bo mogel vspeti proti ljudski volji.

— Mažarska nepoštenost. Naš vladar je prepuštil Košutovo stranko do vlade na Ogrskem, ako dovoljuje leto za leto potrebne denarje za vojaštvo in ako upelje splošno in enako volilno pravico. Sedanja volilna pravica je namreč na Ogrskem tako prikrojena, da pridejo v državni zbor večinoma le plemetitaši, judje, advokatje in kar je od teh odvisno. Košutovci so vojaške potrebe dovoljevali, toda sedaj bi morali dati deželi tudi novo volilno pravico. A te se bojijo, ker z njimi izgubijo dosedanje

voditelji svojo moč in ker bo prišlo tudi več zastopnikov nemadžarskih narodov v ogrsko zbornico. Za to iščejo vedno prilike, da se v zbornici delo zavlačuje. Prej so razdražili Hrvate s krivičnimi jezikovnimi predpisi, da so obstruirali, sedaj zavlačujejo zbornično delo s prepričom o novem poslovniku. Toda nazadnje bo vendar morala priti nova volilna pravica. Ne bode vse drugo nič pomagalo.

— Odprtje srbskih mej. V političnih/krogih se pripoveduje, da je odprtje srbskih mej gotova stvar. Vlada si je upala storiti ta korak, ker je za njuno tozadevno predlogo glasovalo tudi več kmečkih poslancev. Kakor znano, je bil med njimi tudi Roblek, poslanec celjske Narodne stranke. Pri tej stranki se naj kmetje zahvalijo, če bodo kmalu še bolj padle cene domači živini.

Mala politična naznanila.

Dne 4. marca. Portugalska namerava prodati nekatere svojih naselbin, da si pomaga iz denarnih težkoč. — V Varaždinu je pri neki pojedini, pri kateri je bilo mnogo častnikov, zaigrala godba cesarske pesem. Naduti Ogri so začeli demonstrirati. Ker so častniki proti temu ugovarjali, bi bilo prišlo skoraj do pretepa.

Dne 5. marca. Iz Milana poročajo, da so prijeli ob meji nekega avstrijskega častnika, ki je risal italijanske utrdbe. — Zasedanje avstrijskega državnega zbora se začne 23. t. m. — Angleški kralj Edvard je došel danes v Paris. Jutri obišče francoskega predsednika.

Dne 6. marca. Angleška poslanska zbornica je sprejela zakonski načrt, s katerim dobijo ženske volilno pravico. — Med staro in mladočelji v Pragi je nastal hud razpor vsled tega, ker so starih naprotovali kandidaturi župana Grosa. Dosedaj je bil med obema strankama sklenjen kompromis. — Danes je avstrijska eskadra zapustila Malto in je odjadrila proti Barceloni. — Vojni odsek ima 11. t. m. sejo pod predsedstvom poslanca Pogačnika. Na dnevnem redu je: Delitev podpor družinam rezervistov, ki so pri orožni vaji.

Dne 7. marca: Istrski deželni zbor se bo sešel h kratkemu zasedanju dne 14. t. m., da reši volilno prenosno. — Dne 22. t. m. ima društvo katoliških čeških kmetov na Moravskem v Brni občni zbor. — Kitajski, carinski urad je zaplenil neki japonski trgovski parnik. Japonska vlada zahteva parnik nazaj in ker ga Kitajska noče izročiti, nastal je med obema državama prepriček, ki pa, tako vsaj upamo, ne bo imel nikakih posledic.

Dne 9. marca: Finančni minister namerava upeljati transportni davek (davek za prevažanje). Znašal bi na leto okoli 70 milijonov. — Nemškiesar obišče med potom na Krk italijanskega kralja. Sestala se bosta v Benetkah. — Avstrijska eskadra je došla v Barcelono. Španski kralj pride tudi v Barcelono, da si ogleda brodovje.

Dne 10. marca. Iz Dunaja se poroča, da se bo zvišal davek na žganje za 40 kron pri hektolitr. — V St. Luisu v Severni Ameriki je zopet velika tovarna za izdelovanje vozov in livarna ustavila delo. Trideset tisoč delavcev je brez kruha. — Ogrska ženska društva so poslala k ministru Andrasu odposlanstvo, da bi pri volilni prenosni tudi ženske dobile volilno pravico. — V četrtek 12. t. m. se snide hrvaški sabor. V Zagrebu se je bati velikih demonstracij, zato bo imela vlada pripravljeno vojaštvo. Vse čaka z napetostjo, kaj bo. — Na Rumunskem zopet vre med kmeti. Z novo postavo niso zadovoljni, ker ni taka, kakor se jim je obljubila. Iz nekaterih krajev že prihajajo poročila o uporih. — Španski kralj Alfonz je danes došel v Bar-

jeda in zapove, naj pridejo jutri vsa dekleta iz Brdovca okapat koruzo pri reki Krapini. Tah da ukaže, da morajo priti vsa dekleta, ker so moški nemarni, potem pa njena hiša itak ne bi mogla poslati nobenega moškega delavca.

Janica odpelje takoj slepega očeta k Iliji v goste, sama pa pojde jutri v grad na delo.

Napočilo je jutro, da si ne moreš zeleti lepšega. Deklice so že na njivi in okapajo koruzo. Kakor da gre za stavo, delajo marljivo ves dopoldan.

Nagibalo se je že blizu k poldnevju, ko prihaja proti njivi s Susjeda sam grajšček Tah, za njim pa Peter Bošnjak. Gospod jaha krog delavk in pride tudi do Janice; tu Peter, zameži proti njemu z očesom in pokaže s prstom na njo. Tahu se divje zablika oko. (Ogleduje še nekaj časa krog po njivi, potem pa reče:

Delale ste dobro! Vem, da doma nimate kruha, zato boste danes obedovali v gradu!

V tem zazvonil v Brdovcu poldne. Deklice pomečejo motike na tla in se pobožno prekrižajo.

Tah zapove, naj gredo zdaj vse na Susjed. Veselo vržejo delavke motike na rame, pa hajd v imenu božjem!

Naobedovali so se, zopet je treba na delo. Po vrsti so šle skozi grajska vrata. Ko pride tudi Janica do vrat, stopi pred njo grajski sluga, rekoč, naj malo počaka, ker je milostljivi gospod vprašal za njo.

Janica se protivi, kaj neki če gospod z njo. Krepko zamahne z motiko nad njim, če bi se ji približal, a v istem hipu ji izvije drug hlapec motiko iz rok. Peter Bošnjak pa zapre pred njo s satanskim grohotom grajska vrata.

Kakor blisk ji vržejo čez glavo plahto, eden hlapec jo pograbi krog pasa in jo nese v gornji del grada, kjer je stanoval Tah.

Iz sobe se je čul samo grozen krič na pomaganje.

Na večer je sedel Ilija za mizo, slepi Jurko pa se je stiskaval v kot in čakal na svojo Janico.

Naenkrat se začuje zunaj grozen, nenaraven smeh. Proti Iliji hiši leti Janica; lasje ji vihrajo v vetru, roke dviga in v enomer se grohoče —

Jurkova Janica je znorela! —

Kata in Ilija priskočita k njej, slepi Jurko pa bolešno zastoka:

Janica! Moja Janica! Kaj ti je?

XPX.

„Zaklinjamo se pri krvi Kristusovi, da se maščujemo nad Tahoma!“

Drugega dne Binkošti leta 1572. po noči je bilo. Tik Save blizu Zaprešiča v gostem vrbovju stoji zapuščen mlin. Vse naokrog je mirno, samo v mlinu se nekaj premika in moški glasovi se šušajo iz njega.

Ko bi šel pogledat, kdo je, bi videl, kako sedi v sredi na mlinškem kamnu naš stari znanec — Matija Gubec. Bled je, obraz mu je mračen, a čisto miren.

Poleg njega bi videl Ilijo Gregoriča, Gušetiča, Ivana Svrača, Matija Bistriča, Ivana Turkoviča in Pasanca — sami vrli kmetje iz raznih krajev lepega Zagorja, ki so se zbrali nocoj v tem samotnem in zapuščenem mlinu.

Bratje!, spregovori Matija Gubec, vi veste, zakaj smo se v tej tihi noči zbrali na razgovor, vi veste, kaj nas boli in peče. Osem let je že, kar napajamo z lastno krvjo našo domačo zemljo. Mučili smo se in potili, a sad naše muke in našega znoja nam ugrablja Tah! Ta krvolok nam je vzel žito, vino, živino, z eno besedo vse, kar smo imeli, in nas spravil na beraško palico. Koval nam je težke verige, stavil vislice, sekal našim bratom glave — samo sebi v zabavo!

Zatekli smo se k sodniji, a za kmeta tudi tam ni pravice. Bili smo pri banu, a ban ne drži obljube. V poslednjem zborovanju so gospoda sklenili, da nas mora sodnija preganjati in obešati kakor razboj-nike in da nas morajo izobčiti iz krščanstva. In zdaj nas priganjajo, naj gremo zidat trdnjavo Ivan-nič, zdaj, ko je zemlji treba delavnih rok po dolgih letih lakote. — Pa vse to bi še človek prenesel; a da zasega v naše poštenje in kakor divja zver oskrinja naše žene in dekleta — to kriči v nebo za maščevanje!

Pri teh besedah skoči Gubec na noge, stisne orjaške pesti in oči mu zažare v pravični jezi.

Po vaseh, nadaljuje, jokajo osramočene deklice in edina podpora slepega Jurka je znorela! In nebesa, kakor da so se za nas zaprla! Za nas ni nikjer več pravice! Zato se vzdignimo kakor ena duša, eno srce, izvojskujemo in priborimo si sami, česar nam svet ne mara dati!

Vzdignimo se!, zaorijo vsi navzoči kmetje enoglasno.

Zakolnite se, da hočete stati drug poleg drugega, da se hočete maščevati nad samim zločincem!

(Dalec prihodnj.)